

Sadržaj

Predgovor	xv
Uvod	xvii
Zahvale	xix
Uvod u oralnu medicinu	1
1. Normalne anatomske varijacije sluznice	4
Leukoedem	4
Rasna pigmentacija	4
Linea alba	6
Fordyceove granule	6
2. Razvojni defekti	8
Orofacijalni rascjepi	8
Rascjep usne	8
Rascjep nepca	8
Kosi rascjep lica	8
Oralne dlake	10
Kongenitalne jamice na usnama	10
Komisuralne jamice na usnama	12
Ankiloglosija	12
Rascjep jezika	14
Dvostruka usna	14
Torus palatinus	16
Torus mandibularis	16
Multiple egzostoze	18
Fibrozna razvojna malformacija	18
Hipertrofija mišića masetera	20
Hemifacijalna atrofija	20
3. Mehaničke ozljede	22
Traumatski ulkus	22
Riga-Fede ulceracija	24
Traumatska bula	24
Traumatski hematom	26
Kronično grizenje	26
Trauma zbog četkanja zuba	28
Umjetno izazvana trauma - samoozljeđivanjem	28
Oralna trauma zbog seksualnih navika (felacio i kunilingus)	30
Trauma od svitka staničevine	30
Protetski palatitis	32
Papilarna hiperplazija nepca	32
Hiperplazija zbog negativnog tlaka	34
Atrofija alveolarnog nastavka	34
Nekroza sluznice zbog injekcije	36
Eozinofilna ulceracija	36
4. Kemijske opekline	38
Opekline zbog aspirina	38
Opekline zbog alkohola i joda	38
Opekline od trikloroacetne kiseline	40
Opekline od eugenola	40
Opekline od hidrogen peroksida	42
Opekline od fenola	42
Opekline od natrijeva perborata	42
Opekline od srebrova nitrata	44
Opekline od natrijeva hipoklorita	44
Opekline od paraformaldehida	44
Opekline od akrilatne smole	46
Opekline od kloriranih spojeva	46
Opekline od poljoprivrednih kemijskih tvari	48
Oralna leukoplakija uzrokovana alka- loidom sangvinarije	48
Ljuštenje epitela	50

5. Termičke i električne ozljede		52
Nikotinski stomatitis	52	
Erozije nepca zbog pušenja	52	
Lezije usne zbog pušenja cigareta	54	
Pušačka melanoza		54
Toplinska opekлина		56
Električna opekлина		56
6. Metalni i drugi depoziti		60
Amalgamska tetovaža	60	
Depoziti srebra i grafita	60	
Depoziti bizmuta	62	
Depoziti olova		62
Bijela tvar		64
Fleboliti		64
7. Strana tijela		66
Različita strana tijela	66	
Presadci kože		66
8. Oralne komplikacije zbog zračenja i kemoterapije		70
Mukozitis zbog liječenja zračenjem	70	
Osteoradionekroza	70	
Druge oralne nuspojave zračenja		72
Mukozitis kao posljedica kemoterapije		72
9. Kontaktne alergijske reakcije		76
Amalgamski kontaktni stomatitis	76	
Alergijski kontaktni stomatitis	78	
Kontaktni stomatitis uzrokovan dentalnom smolom	78	
Kontaktni stomatitis zbog eugenola		80
Kontaktni stomatitis zbog cimeta		80
10. Oralne lezije uzrokovane lijekovima		84
Angioedem	84	
Medikamentozni stomatitis	86	
Stomatitis uzrokovan antibioticima	86	
Stomatitis uzrokovan zlatom	88	
Ulceracije uzrokovane metotreksatom	88	
Ulceracije uzrokovane azatioprinom	90	
Oralne lezije uzrokovane D-penicilaminom	90	
Ulceracije zbog indometacina	90	
Ulceracije zbog nikorandila	92	
Erozije zbog hidroksiureje		92
Oralne lezije uzrokovane bisfosfonatima		94
Oralne lezije zbog antikoagulansa		94
Perforacija nepca zbog kokaina		96
Oralne neželjene reakcije na retinoide		96
Pigmentacije zbog antimalarika		98
Pigmentacije zbog zidovudina		98
Oralne pigmentacije zbog drugih lijekova		100
Bulozna hemoragična angina		100
11. Gingivne i parodontne bolesti		102
Gingivitis zbog plaka	102	
Kronični parodontitis	102	
Agresivni parodontitis	104	
Parodontni apsces	106	
Parodontna fistula	106	
Gingivitis zbog disanja na usta	108	
Plazmastični gingivitis	108	
Granulomatozni gingivitis		110
Deskvamativni gingivitis		110
Nekrotizirajući ulcerozni gingivitis		112
Hipertrofija gingive zbog lijekova		114
Nasljedna gingivna fibromatoza		116
Defekti gingive		118
12. Bolesti jezika		120
Geografski jezik	120	
Fisurirani jezik	120	
Medijani romboidni glositis		122
Dlakavi jezik		122

Obloženi jezik	124	Hipertrofija fungiformnih papila	130
Obojenje jezika	126	Hipertrofija folijatnih papila	130
Plazmastanični glositis	126	Hipertrofija cirkumvalatnih papila	130
Glosodinija	126	Makroglosija	132
Varikoziteti jezika	128	Mikroglosija	132
Jezik s impresijama	128		
13. Bolesti usana			134
Medijalna fisura usne	134	Aktinički cheilitis	138
Angularni cheilitis	134	Glandularni cheilitis	140
Eksfolijativni cheilitis	136	Granulomatozni cheilitis	140
Kontaktni cheilitis	136	Plazmastanični cheilitis	142
Cheilitis zbog obilježivanja usana i dermatitis	138	Usna s impresijama zuba	144
14. Ciste mekih tkiva			146
Mukokela	146	Gingivna cista novorođenčadi	152
Ranula	146	Gingivna cista odraslih	152
Limfoepitelna cista	148	Cista papile incizive	154
Cervikalna limfoepitelna cista	148	Nazolabijalna cista	154
Dermoidna cista	150	Cista tireoglosalnog kanala	156
Eruptivna cista	152		
15. Virusne infekcije			158
Primarni herpetični gingivostomatitis	158	Infekcija humanim papiloma virusima	168
Sekundarni herpetični stomatitis	160	Herpangina	168
Labijalni herpes	160	Bolest šaka, stopala i usta	170
Herpes zoster	162	Akutni limfonodularni faringitis	170
Varicella (vodene kozice)	164	Ospice	172
Infektivna mononukleoza	166	Zaušnjaci	172
Infekcija citomegalovirusom	166	Kontagiozni molusk	174
16. Oralne manifestacije HIV infekcije			178
Bakterijske infekcije	180	Ijatrogene lezije	186
Virusne infekcije	180	Neurološke bolesti	186
Gljivične infekcije	184	Lezije nepoznate etiologije	186
Neoplazme	184		
17. Bakterijske infekcije			194
Nekrotizirajući ulcerozni stomatitis	194	Erizipel	202
Cancrum oris	194	Šarlah	202
Perikoronitis	196	Oralni i kožni sinusi zbog zuba	204
Stafilokokna infekcija	196	Celulitis	204
Impetigo	198	Apsces mekih tkiva	206
Stafilokokni sindrom ljuštenja	198	Peritonzilarni apsces	206
Streptokokna infekcija	200	Akutni gnojni parotitis	208

Akutni submandibularni sijaloadenitis	208	Bacilarna angiomatoza	212
Infekcije <i>Klebsiellom</i>	210	Aktinomikoza	214
Infekcije <i>Pseudomonasom</i>	210	Tuberkuloza	216
Bolest mačjeg ogreba	212	Lupus vulgaris	218
		Lepra	220
18. Bakterijske infekcije koje se prenose seksualnim putem	224		
Sifilis	224	Kankroid	234
Gonokokni stomatitis	232	Donovanoza	234
19. Gljivične infekcije	238		
Kandidijaza	238	Parakokcidioidomikoza	246
Primarna kandidijaza	238	Mukormikoza	248
Sekundarna kandidijaza	238	Aspergiloza	248
Histoplazmoza	242	Kriptokokoza	250
Blastomikoza	246		
20. Protozoalne i parazitne infekcije	254		
Leišmanijaza	254	Oralna cisticerkoza	256
Oralna mijaza	254		
21. Orofacijalna granulomatoza	260		
Orofacijalna granulomatoza	260	Sarkoidoza	262
Melkersson-Rosenthalov sindrom	260	Heerfordtov sindrom	264
22. Bolesti s mogućom imunopatogenezom	266		
Aftozni ulkusi	266	PFAPA sindrom	270
Adamantiades-Behçetova bolest	268	Wegenerova granulomatoza	274
23. Autoimune bolesti	278		
Eritematozni lupus	278	Arteritis divovskih stanica	290
Diskoidni eritematozni lupus	278	Benigna limfoepitelna lezija	290
Sistemska eritematozni lupus	280	Krioglobulinemija	292
Sistemska sklerodermija	282	Reakcija presatka protiv primatelja (graft versus host disease)	292
Dermatomiozitis	284	Kronični virusni hepatitis	294
Mješovita bolest vezivnog tkiva	284	Kronični aktivni hepatitis	298
Sjögrenov sindrom	286		
24. Imunodeficijencije	300		
Infekcije	300	Neoplazme	300
25. Nasljedne bolesti	304		
Bijeli spužvasti nevus	304	Sindrom fokalne palmoplantarne i oralne hiperkeratoze	308
Hereditarna benigna intraepitelna diskeratoza	304	Papillon-Lefèvreov sindrom	312
Kongenitalna diskeratoza	306	Olmstedov sindrom	312
Kongenitalna pahionihija	306	Benigna acanthosis nigricans	314
Hipohidrotična ektodermalna displazija	308	Darierova bolest	314

Hailey-Haileyeva bolest	318	Kleidokranijalna displazija	342
Bulozna epidermoliza	320	Orofacijalno-digitalni sindrom	342
Neurofibromatoza tip 1	326	Fokalna dermalna hiperplazija	346
Sindrom multiple endokrine displazije, tip 2B	328	Incontinentia pigmenti	346
Hondroektodermalna displazija	328	Ehlers-Danlosov sindrom	348
Gardnerov sindrom	330	Marfanov sindrom	350
Gorlinov sindrom	330	Itova hipomelanoza	352
Tuberozna skleroza	332	Hipofosfatazija	352
Cowdenova bolest	334	Odonto-onihodermalna displazija	354
Hereditarna hemoragična telangiektazija	336	Wernerov sindrom	356
Maffuccijev sindrom	338	Chédiak-Higashijev sindrom	356
Sturge-Weberova angiomatoza	340	Zimmermann-Labandov sindrom	358
Klippel-Trénaunay-Weberov sindrom	340	Kronična granulomatozna bolest	358
		Goodov sindrom	360
26. Kožne bolesti			362
Multiformni eritem	362	Gestacijski pemfigoid	384
Stevens-Johnsonov sindrom	364	Herpetiformni dermatitis	386
Toksična epidermalna nekroliza	366	Stečena bulozna epidermoliza	388
Pemfigus	368	Lichen planus	390
Pemfigus vulgaris	368	Kronični ulcerozni stomatitis	396
Pemfigus vegetans	370	Sweetov sindrom	398
Pemfigus foliaceus	370	Kawasakijeva bolest	400
Eritematozni pemfigus	370	Psorijaza	402
Paraneoplastični pemfigus	370	Reaktivni artritis	404
Pemfigus uzrokovan lijekovima	374	Ichthyosis hystrix	406
IgA pemfigus	374	Perioralni dermatitis	406
Pemfigoid sluznica	378	Verukozni diskeratom	408
Bulozni pemfigoid	380	Vitiligo	408
Linearna IgA bolest	382		
27. Bolesti krvi			410
Anemija zbog deficita željeza	410	Agranulocitoza	418
Plummer-Vinsonov sindrom	410	Aplastična anemija	420
Megaloblastična anemija	412	Trombocitopenija	422
Talasemija	412	Polycythaemia vera	424
Neutropenija	414	Deficit plazminogena	426
Kongenitalna neutropenija	416	Von Willebrandova bolest	428
Ciklička neutropenija	416	Mijelodisplastični sindromi (MDS)	430
28. Gastrointestinalne bolesti			434
Celijakija	434	Pyostomatitis vegetans	438
Crohnova bolest	436	Acrodermatitis entheropatica	440
Ulcerozni kolitis	438	Peutz-Jeghersov sindrom	442

29. Bolesti bubrega	444
Uremijski stomatitis	444
30. Metaboličke bolesti	446
Amiloidoza	446
Lipoidna proteinoza	448
Mukopolisaharidoza–Hurlerov sindrom	450
Bolest pohrane glikogena tip 1b	450
31. Deficit vitamina	460
Deficit vitamina B ₁	460
Deficit vitamina B ₂	460
Deficit vitamina B ₃ –pelagra	462
Deficit vitamina B ₆	462
32. Endokrine bolesti	468
Diabetes mellitus	468
Addisonova bolest	468
Cushingov sindrom	470
Hipotireoza	470
33. Poremećaji perifernog živčanog sustava	476
Paraliza ličnog živca	476
Paraliza hipoglosalnog živca	476
34. Dobročudni tumori	480
1. Epitel	480
1 a. Površinski epitel	480
Papilom	480
Obična bradavica	480
Condyloma accuminatum	482
Fokalna epitelna hiperplazija	482
Keratoakantom	484
Sluznični rog	486
1b. Žljezdani epitel	488
Pleomorfni adenom	488
Mioepiteliom	490
Papilarni limfomatozni cistadenom	490
Adenom bazalnih stanica	492
Kanalikularni adenom	492
Adenoma sebaceum	494
Papilarni siringoadenom	494
Hondroidni siringom	496
2. Vežvno tkivo	496
Fibrom	496
Fibrom divovskih stanica	498
Periferni osificirajući fibrom	498
Fibrozna hiperplazija uzrokovana zubnom protezom	500
Fokalna mucinoza usne šupljine	502
Lipom	502
Miksom	504
Fibrozni histiocitom	504
Bradavičasti (veruciformni) ksantom	506
Hondrom mekog tkiva	506
Osteom mekog tkiva	508
3. Živčano tkivo	508
Neurofibrom	508
Švanom	510
Traumatski neurom	510
Tumor zrnatih stanica	512
Tumor zrnatih stanica u novorođenčeta	514
Melanotični neuroektodermalni tumor dojenčeta	514
4. Mišićno tkivo	516

Leiomiom	516	Lentigo simplex	526
Rabdomiom	518	Melanoakantom usne šupljine	526
5. Krvožilno tkivo	518	Melanocitni madeži	528
Hemangiomi i krvožilne malformacije	518	Intradermalni madež	528
Angiolimfoidna hiperplazija s eozinofilijom	520	Junkcijski madež	528
Limfangiom	522	Pripojni madež	530
Cistični higrom	524	Plavi madež	530
6. Pigmentirano tkivo	524	Otin madež	532
Efelide	524	Spitz madež	532
35. Reaktivni tumori			536
Piogeni granulom	536	Granulom fistule	540
Trudnički granulom	536	Periferni granulom divovskih stanica	540
Postekstrakcijski granulom	540		
36. Neneoplastične lezije žlijezda slinovnica			542
Nekrotizirajuća sijaladenometaplazija	542	Sijaladenozna	546
Sijalolitijaza	542	Kserostomija	546
Mikuliczev sindrom	544	Sijaloreja	550
		Aplazija velikih žlijezda slinovnica	552
37. Potencijalno zloćudni poremećaji			554
1. Prekancerozne lezije	554	Eritroplakija	558
Leukoplakija	554		
38. Potencijalno zloćudni poremećaji			562
2. Prekancerозна stanja	562	Xeroderma pigmentosum	564
Plummer-Vinsonov sindrom	562	Epidermolysis bullosa dystrophica	566
Sifilitični glositis	562	Lichen planus	566
Submukozna fibroza	562	Aktinični cheilitis	566
39. Zloćudne novotvorine			568
1. Epitel	568	Adenokarcinom svijetlih stanica	588
1a. Površinski epitel	568	Adenokarcinom koji nije drugačije specificiran	588
Karcinom pločastih stanica	568	2. Mezenhim	590
Verukozni karcinom	574	Fibrosarkom	590
Spinocelularni karcinom	576	Zloćudni fibrozni histiocitom	590
Adenoidni planocelularni karcinom	578	3. Mišićno tkivo	592
Limfoepitelni karcinom	578	Leiomyosarkom	592
Bazeocelularni karcinom	580	Rabdomiosarkom	592
1b. Žljezdani epitel	580	4. Krvožilno tkivo	594
Acinocelularni adenokarcinom	580	Hemangioendoteliom	594
Mukoepidermoidni karcinom	582	Hemangiopericitom	594
Adenoidni cistični karcinom	584	Kaposijev sarkom	596
Polimorfni adenokarcinom niskog stupnja	584	5. Koštano i hrskavično tkivo	598
Karcinom iz pleomorfno adenoma	586	Osteosarkom	598

Ewingov sarkom	600	Zloćudni melanom	602
Hondrosarkom	602	Lentigo maligna	606
6. Pigmentacije tkiva	602	7. Metastatske neoplazme	608
40. Zloćudne bolesti hematopoetskog i limfatičnog tkiva	610		
Leukemije	610	Ekstranodalni NK/T-stanični limfom, nazalni tip	620
Akutna leukemija	610	Multipli mijelom	622
Kronične leukemije	612	Ekstramedularni plazmocitom mekog tkiva	624
Erythroleukemia	612	Waldenströmova makroglobulinemija	626
Hodgkinova bolest	614	Histiocitoza Langerhansovih stanica	626
Ne-Hodgkinov limfom	614		
Burkittov limfom	618		
Fungoidna mikoza	618		
41. Paraneoplastične bolesti kože i sluznica	632		
Acanthosis nigricans povezana sa zloćudnom bolesti	632		
42. Neneoplastične bolesti čeljusti	636		
Fibrozna displazija	636	Pagetova bolest kostiju	640
Kerubizam	638	Suha alveola	642
Središnji granulom divovskih stanica	638		
43. Odontogeni tumori	644		
Ameloblastom	644	Kalcificirajući cistični odontogeni tumor	648
Ameloblastični karcinom	646	Odontogeni miksom	650
Kalcificirajući epitelni odontogeni tumor	646	Odontom	650
Literatura	652		
Dodatak	673		
Kazalo	683		